

CZESŁAW KĘPSKI, *Pedagogika porównawcza. Podręcznik akademicki*, Lublin: Wydawnictwo Difin SA 2016, ss. 319.

DOI: [http://dx.doi.org/10.18290/rped.2016.8\(44\).4-9](http://dx.doi.org/10.18290/rped.2016.8(44).4-9)

Publikacja podejmuje zagadnienia związane z systemami oświatowymi w ujęciu pedagogiki porównawczej. Należy zaznaczyć, że w Polsce bardzo mało jest fachowych i wnikliwych opracowań z tej dyscypliny naukowej. Niewątpliwie praca Czesława Kępskiego należy do bardzo ważnych i potrzebnych. Profesor pracował m.in. na stanowisku kierownika Katedry Pedagogiki Opiekuńczej Katolickiego Uniwersytetu Jana Pawła II w Lublinie, a jego ważniejsze publikacje to: *Lubelskie Towarzystwo Dobroczynności* (1990), *Dziecko sieroce i opieka nad nim w Polsce w okresie międzywojennym* (1991), *Towarzystwa Dobroczynności w Królestwie Polskim (1815-1914)* (1993), *Idea miłosierdzia a dobroczynność i opieka* (2003), *Głodne dzieci w Polsce* (2011).

Głównym celem podręcznika jest ukazanie polskich systemów oświatowych XX wieku, tj. w okresie niepodległości Polski, na tle wybranych krajów, a wiodący przedmiot rozważań stanowi system szkolny (Wstęp, s. 8). Prezentacja założeń procesów wychowania i kształcenia w Polsce, Anglii, Niemczech, Rosji (i Związku Radzieckim), a także w Szwecji i Stanach Zjednoczonych uwzględnia przemiany ekonomiczne, społeczne i polityczne, co jest niezbędne dla zrozumienia mechanizmów warunkujących rozwój oświaty.

Opracowanie z zakresu pedagogiki porównawczej, zwłaszcza o charakterze podręcznikowym, nie jest bynajmniej zadaniem łatwym, bowiem pedagogika porównawcza wpisuje się zarówno w obszar nauk pedagogicznych, jak i częściowo historycznych, z bliższym usytuowaniem w obszarze historii wychowania. Autor podręcznika, jako znawca przedmiotu i doświadczony nauczyciel akademicki, kompetentnie przedstawił genezę i rozwój pedagogiki porównawczej na tle przemian politycznych i społeczno-ekonomicznych w poszczególnych epokach historycznych. Jak wskazuje we Wstępie, impulsem były względy praktyczne, wynikające z dużej liczby wyjazdów, szczególnie ludzi młodych, do innych krajów, oraz konieczność doskonalenia polskiego systemu oświatowego z wykorzystaniem najlepszych doświadczeń innych państw.

Publikacja składa się z czterech części. W rozdziale pierwszym – *Geneza pedagogiki porównawczej*, omówiono szczegółowe zagadnienia: Oświecenie we Francji, jego cele społeczne i oświatowe, Rewolucja we Francji; Condorcet i jego projekt organizacji szkolnictwa; Mianowany system oświatowy; Marek Anton, Julien de Pans – koncepcja badań porównawczych. W rozdziale drugim, *W poszukiwaniu optymalnego systemu oświaty (1815-1914)*, scharakteryzowano przemiany polityczno-społeczne w Europie i na świecie w XIX wieku, oświatę na ziemiach polskich pod zaborami, oraz omówiono zagadnienie oświaty w okresie stu dwudziestu lat od ustawy o obowiązkach szkolnym. W kolejnym rozdziale – *Systemy oświatowe w okresie wielkiego przelomu (1914-1945)* – opisano skutki polityczne i społeczno-ekonomiczne wojen światowych oraz systemy oświatowe w następujących państwach: Polska, Anglia,

Francja, Niemcy, Rosja – Związek Radziecki, Stany Zjednoczone Ameryki, Szwecja. Zaprezentowano też opis nowych koncepcji oświatowych i ich realizację. Ostatni rozdział, pt. *Dążenie do demokratyzacji oświaty (1945-2000)*, omawia przemiany polityczne, ekonomiczne i społeczne po drugiej wojnie światowej i związane z tym odtwarzanie systemu oświatowego w Polsce w latach 1944-1948. Opisuje funkcjonowanie edukacji w okresie tzw. jedenastolatki w latach 1948-1961, czyli 11-letniej szkoły ogólnokształcącej, a także system edukacji wynikający z drugiej ustawy oświatowej (1961-1989). Interesujące są analizy kształtowania się systemu oświatowego w III Rzeczypospolitej (1989-2004), a także w różnych krajach, z ukazaniem ich podobieństw i różnic.

Recenzowana książka pt. *Pedagogika porównawcza* jest bardzo potrzebna na polskim rynku wydawniczym, gdyż istnieje deficyt analiz z zakresu pedagogiki porównawczej. Dyscyplina ta dokonuje porównań oraz ocen efektów poszczególnych systemów edukacji i wychowania w konkretnych państwach. Umożliwia konfrontację osiągnięć edukacyjnych w powiązaniu z tradycjami niektórych krajów, ich rozwojem ekonomiczno-politycznym i społeczno-kulturalnym. Niewątpliwie polityka edukacyjna różnych krajów jest ważnym elementem w kształtowaniu postaw obywatelskich, rozwoju poszczególnych sfer życia, osiągnięciach indywidualnych i społecznych, a także wpływa na pozycję państwa na arenie międzynarodowej. Różnego rodzaju badania stwierdzają jednoznacznie wzrastającą rolę edukacji w kształtowaniu nowoczesnych społeczeństw.

Podręcznik przeznaczony jest dla nauczycieli akademickich i studentów pedagogiki, głównie studiów magisterskich, oraz osób interesujących się z przyczyn osobistych (np. w przypadku planowanej emigracji) systemami szkolnymi różnych krajów i ich porównaniem z polskim systemem oświatowym. Stanowi ważną pozycję dla teoretyków i praktyków, pedagogów i wychowawców, a syntetyczne, rzetelne i klarowne podejście do zagadnienia stanowi o jej wartości.

Karolina Mirosław
Absolwentka KUL

LIDIA PIETRUSZKA (red.), *Opieka wychowanie wsparcie. Współczesne wyzwania dla teorii i praktyki pedagogicznej*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2016, ss. 238.

DOI: [http://dx.doi.org/10.18290/rped.2016.8\(44\).4-10](http://dx.doi.org/10.18290/rped.2016.8(44).4-10)

Recenzowana publikacja podejmuje problematykę społeczną dotyczącą oddziaływań w zakresie opieki, wychowania i wsparcia. Jest to trudne zadanie ze względu na obszerny i zróżnicowany zakres tych oddziaływań. Aby rozpocząć i właściwie